

BOLLEBYGDS
KOMMUN

Mål och budget 2024- 2026 för Bollebygds kommun

Antagen av kommunfullmäktige 2023-XX-XX

Förord

Framtidstro Hopp och Gemenskap

Ja det skulle kunna vara ledorden när vi nu går in i 2024 där Bollebygds kommun och alla våra invånare nu åter står inför stora utmaningar. I en tid när inflationen är den högsta på trettio år och kostnader för livsmedel, energi, fordonsbränsle och mycket mer belastar allas vår ekonomi, då kräver det stora uppföringar och god hushållning av alla Bollebygds invånare. Oron över krig och naturkatastrofer i Europa kastar också sin mörka skugga över oss.

Nu måste politiken kunna se bortom ideologiska skiljelinjer och i stället lyfta fram framtidstro, hopp och gemenskap som våra viktigaste nyckelord som skall gälla för vår fina kommun.

Vi i de samverkande partierna Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiet de Gröna och Vänsterpartiet har den tilltron och ser stora möjligheter till utveckling och tillväxt i Bollebygd.

Bollebygd är en attraktiv kommun för boende som kan erbjuda en bra och trygg skola, en aktiv fritid och bra verksamheter för både gamla och unga. De som behöver hjälp och stöd i livet skall få det.

Vår uppgift är att fortsätta möjliggöra för invånare och företag att utvecklas i kommunen. Trots lågkonjunktur, inflation och krig är vi övertygade om att vi har möjligheten att bli en förebild som hållbar tillväxtkommun.

De samverkande partierna Socialdemokraterna, Moderaterna, Miljöpartiets de Gröna och Vänsterpartiet vill i 2024 års budget tydliggöra att Bollebygds kommun fortsatt måste kunna erbjuda sina invånare en god service. Vi vill kunna bevara och utveckla våra skolor, förbättra för eleverna, stödja familjer, skapa trygghet och goda resultat, förbereda våra ungdomar för ett gott och långt liv samt tillgodose våra äldres behov.

Med hänsyn till det ansträngda ekonomiska läget i Sverige vill vi värna kommunens ekonomi och därigenom ge verksamheterna goda förutsättningar för service och kvalitet med beaktande av god ekonomisk hushållning och tydliga prioriteringar

Hållbarhetsprinciperna, hållbar ekonomi, hållbar miljö och social hållbarhet skall tillämpas. Vi skall eftersträva konkurrenskraftiga löner och bra arbetsvillkor för våra medarbetare i kommunen. Arbetet med en hållbar organisation underlättas genom att öka tilliten i organisationen.

Från högsta politiska organisation till medarbetare och vice versa.

Kommunens verksamhet skall präglas av vår vilja att attrahera och behålla företag och nyckelpersoner i Bollebygd genom att satsa på service, snabba beslut och besked, effektiv handläggning av mark och planer för boende och företag samt en utvecklad samverkan med utbildning och forskning.

Kommunen skall också öka takten i att minska klimatpåverkan och omställningen till ett fossilfritt samhälle, bland annat genom att främja utbyggnad av laddinfrastruktur och ha klara tydliga mål för fossilfri energi.

Med dessa ord överlämnar vi 2024 års budget till fullmäktige för behandling och beslut.

Socialdemokraterna Moderaterna Miljöpartiet de Gröna Vänsterpartiet

Övergripande riktlinjer

Enligt kommunallagen ska kommuner:

- ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer
- besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen

I de fall kommunen avser inrätta en resultatutjämningsreserv ska riktlinjen även omfatta hanteringen av denna.

Riktlinje för god ekonomisk hushållning

Kommunallagen stadgar att varje kommun ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning ska anges för verksamheten. Utöver detta ska finansiella mål anges. I regeringens proposition 2004/05:100 ges följande tolkning av begreppet ”god ekonomisk hushållning”:

”Varje generation bör bära kostnaden för den service som generationen själv beslutat om och själv konsumerar.”

Genom att formulera tydliga mål har de förtroendevalda möjlighet att staka ut den politiska färdriktningen. För att kunna följa upp om verksamheten är effektiv eller inte krävs att det av nämnderna formuleras mål som är tydliga och mätbara. De mål som anges för verksamheten ska stå i relation till de ekonomiska resurser som ställs till förfogande.

I mål- och budget beslutar kommunfullmäktige om såväl mål för verksamheten som finansiella mål som framgår under ”Kommunfullmäktiges mål” nedan.

Utöver dessa mål ska kommunens verksamhet bedrivas så att hemmaplanslösningar eftersträvas utifrån ett långsiktigt socialt och ekonomiskt försvarbart perspektiv.

I samband med årsredovisningen utvärderas kommunens måluppfyllelse och utifrån dessa mål görs en bedömning om kommunen har en god ekonomisk hushållning. Detta ska anses uppfyllt då merparten av verksamhetsmålen är uppfyllda samtidigt som de två finansiella målen är uppfyllda.

Riktlinje för resultatutjämningsreserv (RUR)

Avsättning

Avsättning görs då resultatet så medger enligt kommunallagens regler. Den del av årets resultat som efter balanskravsutredning överstiger 1 % av skatteintäkter och statsbidrag får avsättas till resultatutjämningsreserv. Ifall kommunen har ett negativt eget kapital, inklusive ansvarsförbindelsen för pensionsförpliktelser, får det resultat som överstiger 2 % avsättas.

Vid uträkning av avsättningen utgör balanskravsresultatet, som det definieras i Lag om kommunal redovisning, grund för beräkningen.

I samband med hantering av årsredovisningen fastställs eventuell avsättning.

Användning

Medel från RUR kan användas om båda dessa kriterier är uppfyllda:

- Förändringen av årets underliggande skatteunderlag i riket understiger den genomsnittliga utvecklingen de senaste 10 åren (enligt Sveriges kommuner och regioners beräkningar)
- Balanskravsresultatet är negativt

Beslut om planerad användning av medel från RUR fattas i samband med antagande av mål och budget. Vid behandlingen av årsredovisningen fastställs eventuell användning av medel.

Vision och mål

Vision Bollebygds kommun 2035

Bollebygd är en kommun under utveckling och tillväxt. Här bor 12 000 invånare.

Leva och bo i Bollebygds kommun

Här får du en by- och småstadskänsla. Det finns bostäder för alla och i hela kommunen. Närheten, oavsett om det är till stad, flygplats eller natur, är påtaglig.

Vi har vatten och luft av god kvalitet, vackra dalgångar och blandad skog. Kraften vi får från naturen ger oss livskvalitet. Detta bevarar vi för kommande generationer.

En av kommunens många fördelar är att alla känner alla. Det är enkelt att samtala med varandra – invånare, politiker och kommunens anställda. Kommunen genomsyras av öppenhet, tillgänglighet och delaktighet. Samtal och det goda mötet är förutsättningen för bra relationer och tryggheten i vår kommun.

Här lever vi tryggt och säkert. Närheten till varandra skapar tillit och samhörighet. Vi är engagerade och bryr oss om kommunens framtid.

Här finns mötesplatser, kultur och fritidsaktiviteter för alla. Kommunen stöttar och uppmuntrar civilsamhällets initiativ och dess engagerade ledare.

Här trivs vi och lever gott!

Arbeta och verka i Bollebygds kommun

Här finns goda förutsättningar för ett rikt näringsliv både på landsbygden och i tätorterna med kreativa och innovativa företagare. Kunskap, engagemang och entreprenörsanda skapar förutsättningar för en hållbar kommun där idéer utvecklas.

Våra skolor i toppklass utbildar framtidens företagare och medarbetare. Satsningar på hela utbildningskedjan lägger grunden för en kommun präglad av kunskap, innovation och kreativitet. Oavsett om du åker inom, till eller från kommunen kan du göra det på ett säkert och hållbart sätt. Utbyggda gång- och cykelvägar och en väl fungerande kollektivtrafik gör det enkelt ta sig till skola, arbete, aktiviteter och rekreation.

Bollebygd är en attraktiv kommun för besökare. Vår natur, närhet till sjöar och utbudet av aktiviteter erbjuder något för alla att uppleva och välkomnar gäster från när och fjärran.

I samverkan går vi framåt!

Värdegrund

Vi har en gemensam värdegrund som vi vill förmedla. Vi vill att kommunen ska under mandatperioden verka för ökad öppenhet, närhet till invånarna och väsentligen utökad medborgardialog. Kommunens verksamhet ska i alla delar genomsyras av grundprincipen att vi är till för de som bor och arbetar i Bollebygds kommun. Det är skattebetalarna som är vår uppdragsgivare. Samtidigt måste vi värna om våra medarbetare. Utan deras arbetsglädje och insatser kommer värdegrunden inte nås.

Mål och uppdrag

Skola

Den befintliga Bollebygds skolan är för liten och trångboddheten gör att det är svårt för lärare och övrig personal att utöva sin verksamhet på ett optimalt sätt. Arbetet med att förverkliga den nya skolan fortgår för att skapa så bra skol- och lärandemiljöer som möjligt för elever och personal. Alla elever har rätt att mötas av välutbildade och kunniga pedagoger. Med en styrning som fokuserar på långsiktighet och kontinuitet ska Bollebygds kommun bli en attraktiv arbetsgivare som behåller och lockar till sig kompetent, behörig personal som ges kontinuerlig kompetensutveckling. I Bollebygds kommun ska skolorna fortsättningsvis tillhöra toppskiktet i landet. Varje elev ses och möts där just denne befinner sig och lotsas till godkända betyg och behörighet till gymnasiet efter slutförd skolgång. En aktiv och väl fungerade kulturskola ska finnas tillgänglig där eleverna ska kunna utöva till exempel musik, dans, och teater inom skolans område och inte behöva transportera sig till annan kommun. Elever med skolskjuts ska också ges samma möjlighet. Vi vill även prioritera skolbiblioteket.

Kommunfullmäktiges mål för skola:

Skolorna i Bollebygds kommun ska tillhöra toppskiktet i landet, det mäts genom att följande nyckeltal ska visa på ett högre utfall än pendlingskommuner nära storstad:

Elever i åk 9 som uppnått betygsriterierna i alla ämnen, hemkommun ska vara över 85 %. (2023: Bollebygds kommun, 72,7 %. Pendlingskommuner nära storstad 78,9 %)

Elever i åk 9 som är behöriga till yrkesprogram, hemkommun ska vara över 92 %. (2023: Bollebygds kommun, 81,3 %. Pendlingskommuner nära storstad 88,4 %)

Uppdrag 2024:

Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att följa upp effekterna av införandet av frukost på högsta-diet samt säkerställa elevernas inflytande i utformningen.

Företagande

Vi vill att fler företag väljer att etablera sig och även att stanna kvar i kommunen. Det skapar arbetstillfällen i kommunen och breddar utbudet av verksamhe-

ter. Vi vill förbättra förutsättningarna för företagsetablering med bland annat fler byggklara tomter så att kommunen får en större arbetsmarknad. Dialogen och servicen till företagen i Bollebygds behöver stärkas. Förvaltningarna och politikernas bemötande gentemot företagen ska förbättras. Politiker behöver vara mer tillgängliga för dialog och kunna lämna besked där så kan göras. Vidare behöver resurser till förvaltningen säkerställas för att förenkla företagens väg in till kommunen för dialog och beslut. Frågorna om näringsliv och företagande är av yttersta vikt och det är kommunledningen som ska vara ansvarig för näringslivsfrågorna.

Kommunfullmäktiges mål för företagande

Förvaltningarna och politikernas bemötande gentemot företagen ska förbättras.

Kommunen ska ha en god dialog med invånare, företag och andra intressenter samt ge bra service med hög tillgänglighet.

Genom rådgivning och information skapas goda förutsättningar för att lagstiftningens ändamål tillgodoses.

Personalförsörjning – attraktiv arbetsgivare

Kommunens medarbetare är det viktigaste vi har för att verksamheterna ska fungera. Vi anser att kommunen ska kunna erbjuda trygga anställningar med tillsvidareanställningar på heltid - med deltid som möjlighet och utan delade turer. Grundbemanning och kompetensutveckling inom välfärd och service stärks för bättre arbetsmiljö, kontinuitet och arbetsro. Tillitsbaserad styrning och ledning genom tillitsfull dialog skapar en hållbar organisation. Åtgärder för att stärka Bollebygds kommun som arbetsgivare ska hela tiden utvecklas, till exempel ska åtgärder för underlättande av arbetspendling undersökas. Genom ökad fokus på att tillvarata digitaliseringens möjligheter skapas relevant, målmedveten och rättssäker verksamhetsutveckling. Effektiviseringar av nämndernas administration ska prövas. Bland annat ses framtagandet av delårsrapporter, kontrolluppgifter och uppdragsbeskrivningar kontinuerligt över och anpassas för att minska onödig administration. Allt för att ge personalen möjligheter att arbeta effektivt och med rätt arbetsuppgifter.

Kommunfullmäktiges mål för attraktiv arbetsgivare:

Samtliga nämnder ska arbeta med insatser för att bidra till målet om att Bollebygds attraktivitet som arbetsgivare ska förbättras. Målet mäts genom årlig medarbetarenkät

Stärka kommunens kompetensförsörjning genom verksamhetsutveckling med fokus på digitalisering.

Uppdrag 2024:

Socialnämnden får i uppdrag att fortsätta implementera en effektiv bemanningsplanering som tar hänsyn till en god arbetsmiljö utifrån reglerna för dygnsvila.

Fritid

För att vi alla ska må bra behöver vi ha meningsfull fritid med aktiviteter där vi kan träffas och/eller utöva och odla våra intressen. En aktiv fritid med rörelse och kultur för alla åldrar och särskilt för våra barn och unga är av hög prioritet för en trygg, hälsosam och attraktiv kommun. Med inspel från föreningar och invånare ska ett fritidsprogram med helhetsgrepp tas fram. Fokus ska sättas på att utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde. Föreningslivet är av yttersta vikt och föreningsrådet ska utvecklas. En allaktivitetshall ska byggas. Fritidsverksamhet för barn/ungdomar som inte finns inom ramen för föreningslivet ska ses över då alla inte är intresserade av idrott. Våra tätortsnära skogar och naturmiljöer ska erbjuda höga rekreativvärden och bjuda in till promenader och friluftsliv. Fritidsgården Krafthuset ska utvecklas och vara mer tillgänglig med utökade öppettider och erbjuda mer aktiviteter för barn och ungdomar. Att det finns en nära kontakt mellan skola och fritid är en viktig del i det förebyggande arbetet. Vi tror även att förebyggare kan bidra till en tryggare fritid. Tillgång till bibliotek är en viktig del för kommunens invånare och denna ska prioriteras.

Kommunfullmäktiges mål för fritid:

Utveckla Rinnaområdet som fritids- och friluftsområde.

Utveckla en aktiv och väl fungerande kulturskola på alla kommunala skolor.

Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö

Bollebygd har fantastiska möjligheter och vårt tydliga mål är att hela Bollebygds kommun måste växa.

Runtomkring Bollebygds centrum finns en stor efterfrågan på affärsdriven tillväxt. Prioriteringar ska göras på samhällsbyggnad och nya områden behöver tas i anspråk. Det fordras emellertid politisk handlingskraft för att Töllsjö, Olsfors och Hultafors ska utvecklas. Vårt mål är att hela kommunen ska ha en hållbar tillväxt. Vi behöver alla bidra till en hållbar miljö och det ska vara enkelt att vara miljömedveten i Bollebygds kommun. Små, enkla åtgärder av var och en gör stor skillnad. Vi ser positivt på privata och kommunala utvecklingsprojekt beträffande sol- och vindkraftsprojekt inom kommunen. Vår målsättning är att vid upphandlingar kräva fossilfria fordon. Vi ska bygga ut laddinfrastrukturen. Arbetet kräver prioritering, helhetssyn, målsättning och ansvarsfördelning.

I ambitionen att alla nybyggnationer skall ha solceller på taken för att möta dagens elförsörjningsbehov samt att minska elkostnaderna, behöver vi inventera vilka av kommunens befintliga fastigheter som är lämpliga och därmed skulle vi kunna få snabb möjlighet till egenproduktioner av el till dessa. Tillsammans med expertis ska vi efterforska bidragsmöjligheter, få fram kostnadsuppgifter, besparingsmöjligheter och produktionskapacitet för solcellsinstallationer, som underlag till att fatta beslut i frågan.

Vi vill genomföra en inventering och ta fram förslag på åtgärder för att öka landskapets vattenhållande förmåga. Inventeringen avser området som är avgränsad av kommungränsen och fokusera t.ex. på våtmarker och deras aktuella status. Åtgärdsförslagen avser områden som ägs av Bollebygds kommun. För finansiering ska bidrag sökas t.ex. LONA- Lokala naturvårdssatsningen. Utredningen genomfört i Borås ”Vattenhållande åtgärder i Borås kommun” kan användas som förebild för utredningen. Syfte med inventeringen är att öka vår kunskapsnivå och i längden att öka landskapets vattenhållande förmåga för att förebygga och minska risker i samband med ökande nederbörd och översvämning.

Kommunfullmäktiges mål för Hållbarhet, samhällsutveckling och miljö:

Samtliga nämnder ska arbeta med insatser som bidrar till att kommunens energianvändning minskar.

Andelen ekologiska livsmedel ska vara minst 52 % 2024

Andelen närproducerade livsmedel ska vara minst 75 % 2024

Uppdrag 2024:

Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att utöka laddinfrastrukturen vid kommunens fastigheter

Kommunstyrelsen får i uppdrag att kartlägga kunskapsläget i våra verksamheter kring HBTQI frågor i syfte att ta fram utbildning för att öka kunskap i normmedvetenhet, diskriminering och hur verksamheten kan bli mer inkluderande både intern och externt.

Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att genomföra en inventering och ta fram förslag på åtgärder för att öka landskapets vattenhållande förmåga.

Socialnämnden får i uppdrag att utreda förutsättningar för att inrätta ett hemtjänstkontor i Töllsjö. Åtgärden skall syfta till ökad tillgänglighet för kommuninvånarna och förbättrade arbetsvillkor för kommunens medarbetare.

Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att inleda arbete med förstudie avseende nytt äldreboende.

Samhällsbyggnadsnämnden får i uppdrag att ta fram kostnadsförslag, produktionskapacitet samt kostnadsbesparingar för solcellsinstallationer som redovisas i samband med delårsrapporten 2024.

Kollektivtrafik

Dialogen med Västra Götalandsregionen ska utökas, förbättras och bli mer proaktiv. I denna dialog ska tydliga förslag på framtida kollektivtrafik läggas fram. Möjligheten att skapa och delfinansiera kollektivtrafikturer ska ses över. Aktuella områden är de kommundelar där kollektivtrafiken idag är eftersatt. En mobilitetsplan ska tas fram för att ta ett helhetsgrepp kring ett ökat hållbart resande.

Till grund ska en behovsundersökning ligga som involverar arbetsgivare, anställda och invånare.

Kommunfullmäktiges mål för kollektivtrafik:

Utöka kollektivtrafiken i hela kommunen med störst fokus på Olsfors, Hultafors och Töllsjö.

Uppdrag 2024:

Fortsätta förhandling med Västtrafik om ökad kollektivtrafik i kommunen.

Kommunstyrelsen får i uppdrag att ta fram en mobilitetsplan för att ta ett helhetsgrepp kring ett ökat hållbart resande.

Finansiella mål

Planperiodens resultat kombinerat med en hög investeringsnivå medför att Bollebygds finansiella ställning försvagas. I det längre perspektivet är dock målsättningen fortsatt att stärka kommunens finansiella ställning. Under 2023 ska en långsiktig finansiell analys genomföras och utifrån det kan de finansiella målen komma att revideras. I denna budget finns en långsiktig finansiell plan över de nästkommande 10 åren. Utifrån planen sätts följande finansiella mål:

- Det ekonomiska resultatet ska motsvara 3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag för en rullande fyraårsperiod.
- Över samma tid ska minst 40 % av kommunens skattefinansierade investeringar och exploateringar finansieras med egna medel.

Det sista året i utvärderingen är innevarande år. dvs i årsredovisningen för 2024 avses genomsnittliga resultatet åren 2021–2024.

Budgetförutsättningar 2024–2026

Befolkningsutveckling 2022–2026

Nedan presenteras den senaste befolkningsprognosen för Bollebygds kommun 2022–2026 som togs fram av Statisticon i mars 2023. Prognosen är en trendbaserad befolkningsprognos vilket innebär att bostadsbyggandet förutsätts hålla samma nivå som ett genomsnitt av de senaste tre åren. I den första kolumnen redovisas faktiska befolkningssiffror per 31 december 2022 vilket är lite fler än den befolkningssiffran som används i det kommunala utjämningsystemet och som ligger till grund för kommunens intäkter under 2022.

Tabell 1 Befolkningsprognos 2021–2025

Ålder	2022	2023	2024	2025	2026
1–5	568	566	562	543	541
6	121	107	120	135	118
7–15	1 214	1 213	1 198	1 184	1 191
16–18	369	382	383	398	405
6–12	933	911	901	916	898
65–79	1 567	1 541	1 517	1 494	1 488
80+	524	561	603	644	672
Summa	9 703	9 760	9 815	9 869	9 923

Befolkningstillväxten enligt den trendbaserade prognosen beräknas vara strax över 0,6 % per år under perioden 2022–2026. Ökningstakten i riket beräknas bli ca 0,5 % per år, vilket alltså innebär att befolkningen beräknas öka mer i Bollebygd jämfört med riket.

Under perioden beräknas antalet barn i förskolan, fritidshem och grundskola vara relativt oförändrat, däremot beräknas antalet gymnasieelever öka med nästan 10 %.

Antalet äldre minskar något för åldrarna 65–79, medan den förväntas öka kraftigt (ca 30 %) för äldre 80+.

Volymförändringar

I styrmodellen kompenseras inte nämnderna direkt av volymförändringar. Däremot ska volymförändringarna ligga till grund för de preliminära ramar som presenteras i detta dokument. Sedan flera år har ett system med i förväg bestämda prislappar använts där nämnderna kompenseras utifrån förväntad befolkningsutveckling. Under de senaste åren har olika konstruktioner varit aktuella men beräkningarna har baserats på samma principer. I år föreslås att nämnderna kompenseras direkt i de preliminära ramarna,

men att ingen justering av ramarna sker utifrån faktiskt utfall.

Tabell 2 Volymtillskott 2024-2026 (mnkr)

Verksamhet	2024	2025	2026
Förskola	-0,5	-1,8	-0,1
Förskoleklass	0,4	0,8	-0,9
Fritidshem	-0,6	0,3	-0,3
Grundsärskola	1,5	1,5	1,5
Grundskola	-2,3	-1,1	0,3
Gymnasieskola	-1,1	2,0	0,9
Delsumma utbildningsnämnd	-2,6	1,6	1,3
Befolkning 65–79	-0,4	-0,7	-0,2
Befolkning 80+	3,7	3,0	2,1
Boende, LSS	0,8	0,8	0,8
Daglig verksamhet	0,3	0,3	0,3
Delsumma socialnämnd	4,5	3,5	3,0
Summa volymtillskott*	1,9	5,1	3,3

*För specificering se bilaga II

Volymtillskotten motsvarar en kompensation till nämnderna per år på i genomsnitt 0,5 % av skatteintäkter och bidrag.

Lön-/ prisuppräknings

Som grund för lön-/prisuppräknings används den av SKR framtagna prisindex för kommunal verksamhet (PKV). En generell budgetuppräknings för lönerörelsen görs så att kompensation kan ges upp till 7,4 % för perioden 2023–2024 vilket motsvarar märket i avtalsrörelsen. För åren 2025–2026 beräknas kostnaden för lönerörelsen till 2,5 % per år. Budgeten för lönerörelsen hanteras centralt och fördelas till nämnderna under innevarande år efter utfallet i löneöversynen där avsatt budget utgör högsta möjliga kompensationen till nämnderna.

För övriga kostnader görs en uppräknings med ca 2,5 % per år och framgår i tabell 3.

Tabell 3 Lön-/prisuppräknings (mnkr)

	2023	2024	2025	2026
Lönerörelse	11,6	14,5	10,2	8,9
PKV	4,5%	2,3%	2,6%	2,7%
Indexuppräknings	3,6*	4,1	4,7	4,9
Summa lön-/indexuppräknings/	15,2	18,6	14,9	13,8

För 2024 räknas nämndernas budgetramar upp med prisuppräknningen enl. tabell 4, medan den för de preliminära ramarna 2025–2026 avsätts centralt.

Tabell 4 indexering 2024 (mnr)

	2024
Kommunstyrelsen	0,6
Utbildningsnämnden	2,8
Socialnämnden	0,5
Samhällsbyggnadsnämnden	0,2
Summa	4,1

Detta innebär att budgeten för 2024 är satt utifrån 2023 års lönerörelse och med 2024 års prisnivåer.

Pensionskostnader

Tabell 5 nedan beskriver de pensionskostnader som prognosticeras för planperioden. Pensionskostnader avser samtliga pensionskostnader exkl. alternativlösningar.

Tabell 5 pensionskostnader 2023-2026

	2023	2024	2025	2026
Förändring av pens. avsättning	7,2	7,8	0,1	-1,5
Pensionsutbetalningar	7,1	7,9	8,4	8,7
Premier	21,5	22,5	22,2	22,9
Finansiell kostnad	4,4	5,9	2,2	1,4
Löneskatt	9,7	10,7	8,0	7,6
Summa kostnader	49,9	54,9	40,9	39,9

2022 var pensionskostnaden 28,8 mnr, vilket innebär att kostnaderna ökar kraftigt för 2023 och 2024 för att därefter sjunka något. Anledningen till kostnadsökningen beror dels på ett nytt avtal som tecknats av SKR och de fackliga parterna, dels värdesäkring av pensionsavsättningarna till följd av den höga inflationen. Under 2025 förutspås effekten av inflationen minska och pensionskostnaden beräknas minska med 14,0 mnr, dock kvarstår kostnadsökningen från 2022 till följd av det nya pensionsavtalet.

Kapitalkostnader

Investeringsbudgeten som är antagen av kommunfullmäktige uppgår under åren 2024–2026 till 158,9 mnr exkl. markinköp, se vidare under kapitlet om investeringsbudget.

I samband med att beslut om investeringsbudget godkänns även de kapitalkostnader som investering- en för med sig för de skattefinansierade investerings- projekten. Det innebär att nämnderna kompense-

ras i form av utökad budgettram genom s.k. teknisk justering. För att kunna genomföra de justeringarna behöver en central pott avsättas under finansförvaltningen så att det finns budgetmedel att omfördela vid tillkommande investeringar. Till följd av låg investeringsnivå har någon central pott tidigare år ej behövts, då de tillkommande kapitalkostnader har mötts av slutavskrivna tillgångar. För avgiftsfinansierade verksamheter (avfall och VA) ska kostnadsökningen finansieras inom den taxa som fastställs, och kompenseras därför ej.

Behovet för de skattefinansierade verksamheterna beräknas enl. tabell nedan.

Tabell 6 förändring av kapitalkostnader (mnr)

	2024	2025	2026
Investeringar	63,5	67	28,6
Nya lån	20	40	0
Kapitalkostnader	3,2	2,3	3,2

Investeringsverksamheten under perioden 2024–2026 driver alltså ökade lån på 60 mnr och ökade kapitalkostnader på sammanlagt 8,7 mnr för år 2026. Det motsvarar en genomsnittlig kompensation till nämnderna på 0,4 % av skatteintäkter och bidrag per år.

Driftskonsekvens av långsiktiga investeringsbehoven

De långsiktiga investeringsbehoven som beskrivs i kapitlet nedan ligger utanför beslutad investeringsbudget och uppgår till närmare 1 mdr. Det är möjligt att vissa av de identifierade investeringsbehoven under 10-årsperioden kommer infalla under planåren 2025–2026 även om det i dagsläget inte är medräknat i investeringsbudgeten. Genomförs samtliga identifierade långsiktiga investeringsbehov uppgår kapitalkostnaden till ca 60 mnr per år om nuvarande finansiella mål uppfylls givet en ränta på 4%.

Förändringsuppdrag

Hela kommunsektorn står inför stora demografiska utmaningar, för att klara av dessa behöver alla kommuner ställa om och arbeta för att nå en effektivare verksamhet utan att genomföra kortsiktiga besparingar eller nedskärningar. Samtliga nämnder behöver därför genom verksamhetsutveckling med stöd av t.ex. digitalisering nå en effektivare verksamhet för att på så sätt frigöra resurser som kan satsas på att möta kommunens framtida välfärdsutmaningar. För 2024–2026 är förändringsuppdraget satt till 1,0 % och fördelas enl. tabell 7.

Tabell 7 förändringsuppdrag per nämnd (mnr)

	2024	2025	2026
Kommunstyrelsen	0,6	0,6	0,6
Utbildningsnämnden	3,2	3,1	3,1
Socialnämnden	2,1	2,0	2,0
Samhällsbyggnadsnämnden	0,4	0,4	0,4
Summa	6,3	6,1	6,1

Intäktsprognoz

I tabell 8 presenteras en intäktsprognoz för 2023–2026 som baseras på SKRs skatteunderlagsprognos per den 5/10 2023. Intäktsprognozen är baserad på

att invånarna ökar i samma takt i Bollebygds kommun som i resten av landet, vilket alltså är något lägre än kommunens egen befolkningsprognos.

Tabell 8 intäktsprognoz (mnr)

	2023	2024	2025	2026
Skatteintäkter	543,0	565,5	593,8	619,5
Inkomstutjämningsbidrag	75,2	77,5	81,5	84,9
Kostnadsutjämningsbidrag	-5,4	-2,4	-2,4	-2,4
Regleringsbidrag	22,6	29,8	23,3	20,2
LSS-utjämningsbidrag	-5,4	-4,5	-4,5	-4,6
Slutavräkning 2022-2023	5,5	0,3	0,0	0,0
Fastighetsavgift	22,7	23,1	23,1	23,1
Summa skatter och bidrag	658,2	689,3	714,7	740,8

Utöver ovanstående finns det i 2023 års statsbudget avsatt ytterligare statsbidrag till kommunerna som betalas ut under 2024 efter ansökan. Av dessa budgeteras 2 mnr centralt under finansförvaltningen och resterande belopp tillfaller socialnämnden.

Utifrån denna skatteunderlagsprognos görs bedömningen att resultatutjämningsreserven (RUR) kan nyttjas i det fall ett negativt balanskravsresultat uppstår 2024.

Prioriteringar och omfördelningar

Tabell 9 Prioriterade satsningar 2024–2026 (mnkr)

Nämnd och ändamål	mnkr
Kommunstyrelsen	1,3
E-arkiv	0,3 Satsning för att införa E-arkiv
Medlemsavgift SÄRF	0,3 Indexuppräknning samt fler invånare
Organisation SBN/KS	0,5 Fördelas efter beslut om ny nämndsorganisation
Utredning solceller	0,2 Enbart 2024
Socialnämnden	6,5
Projektledare FVM	0,4 Projektledare för införande av framtidens vårdinformationsmjö (FVM)
Arbetskor	0,2 Införande av arbetskor inom äldreomsorgen
Ökade kostnader LSS	1,7 Externa placering LSS
Dygnsvilan - lagkrav	2,0 Ökade kostnader inom äldreomsorgen p.g.a nytt lagkrav
Dygnsvilan - förbättrad arbetsmiljö	2,0 Borttagning av delade turer
Hyra Bollebo	0,2 Ökad kostnad för underhåll, ökas med 0,2 mnkr per år 2025–2026
Utbildningsnämnden	5,0
Små skolenheter	1,0 Små skolor har färre elever per lärare, vilket innebär att de behöver anställa fler lärare för att täcka samma ämnen och klasser som en större skola kan hantera med färre lärare.
Barn med omfattande stödbehov	2,5 Specialpedagog i förskolan samt medarbetare i grundskolans särskilda undervisningsgrupper.
Skolskjuts	1,2 Fler turer samt generellt ökade kostnader enl. avtal
Frukost	0,3 Införande av frukost till högstadiel elever
Samhällsbyggnadsnämnden	2,9
Park och naturmark	0,6 Förbättra underhåll av allmänna ytor, samt större ytor
Vägbidrag	0,2 Uppräkning till följd av ökad generellt kostnadsläge
Digitalisering av detaljplaner	0,5 Enbart 2024
Utredningar	0,5 Utredning inför detaljplaner på egen mark eller översiktliga utredningar
Bostadsanpassning	0,5 Generellt ökad efterfrågan och ökat kostnadsläge
Bredband	0,5 Enbart 2024
Avgår grönplan	-1,5 Tillskott enbart för 2023, genomfört
Fordonsadministration	0,2 Satsning för optimering av kommunens fordonsflotta
Livsmedel	0,4 Ökade kostnader för livsmedel. Fördelas till köpande nämnd efter prisjusteringar inför 2024
Elkostnader	1,0 Ökade elkostnader. Fördelas till nämnd i samband med internhyran fastställs inför 2024

Summan av de prioriterade satsningarna uppgår till 15,7 mnkr eller ca 2,3 % av verksamheternas totala kostnader.

Sammanställning av budget 2024, preliminära ramar 2025–2026

Utifrån dessa budgetförutsättningar och enligt de prioriteringar som görs i denna budget sätts nämndernas ramar enligt tabell 10 för år 2024 samt preliminära ramar för åren 2025 och 2026.

Verksamheternas kostnader uppgår till 690,4 mnkr och ett budgeterat resultat på 0,9 mnkr vilket motsvarar 0,1 % av skatteintäkter och bidrag. Budgeten för verksamheternas nettokostnad höjs med 6,5 % mellan år 2023 och 2024. Skattesatsen på 21,59 % lämnas oförändrad.

Tabell 10 Sammanställning budget 2024, preliminära ramar 2025–2026 (mnkr)

	Budget 2023	Budget 2024	Preliminär ram	
			2025	2026
Kommunfullmäktige	1,6	1,6	1,6	1,6
Jävsnämnd	0,05	0,05	0,05	0,05
Revision*	0,85	0,85	0,85	0,85
Valnämnd	0,02	0,18	0,02	0,18
Överförmyndare	0,78	0,78	0,78	0,78
Kommunstyrelsen	63,6	65,1	64,3	63,7
Utbildningsnämnden	322,4	326,2	323,1	320,0
Socialnämnden	209,5	221,4	219,6	218,0
Samhällsbyggnadsnämnden	40,3	43,4	42,0	41,6
Ofördelad budget	4,0	4,0	4,0	4,0
Indexjustering			4,7	9,6
Lönerörelse	0,0	13,5	23,9	32,8
Finansförvaltning	5,2	13,4	-0,6	-1,6
Volymtillskott UN/SN			5,1	9,4
Tillkommande kapitalkostnader			2,3	5,5
Summa kostnader	648,3	690,4	691,6	706,4
Summa skatteintäkter och bidrag	648,7	691,3	714,7	740,8
Resultat	0,4	0,9	23,1	34,4
<i>Resultat i procent</i>	<i>0,1%</i>	<i>0,1%</i>	<i>3,2%</i>	<i>4,6%</i>

*Budgetförslag för revisionen lämnas av kommunfullmäktiges presidium

Avstämning av god ekonomisk hushållning

I budgeten görs en förändring av hur målet för god ekonomisk hushållning ska utvärderas. Istället för som tidigare att utvärdera det per mandatperiod utvärderas målet per rullande 4 års period. I tabell 11 görs en sammanställning av de aktuella årens resultat som visar att budgeten läggs inom målet för god ekonomisk hushållning för 2024 samt de preliminära ramarna för år 2025 trots ett lågt budgeterat resultat för 2024.

Tabell 11 Sammanställning god ekonomisk hushållning 2024–2026

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Resultat	56,4	44,5	19,4	0,9	23,1	34,4
Gen. bidrag och skatteint.	610,1	641,1	658,2	691,3	714,7	740,8
Resultat per år	9,2%	6,9%	3,0%	0,1%	3,2%	4,6%
Resultat rullande 4-årsperiod				4,7%	3,3%	2,8%

Investeringsbudget 2024–2026, samt långsiktig plan

Investeringsbudgeten är indelad i två delar, budget för reinvesteringar resp. investeringsprojekt. Utöver det finns en plan med de identifierade investeringsbehoven under kommande år men där förutsättningarna för projekten ännu inte är tillräckligt klara för att besluta om investeringsbudget.

Reinvesteringsbudget

Reinvesteringsbudgeten är avsedd att ge ett handlingsutrymme för varje nämnd att genomföra mindre investeringsprojekt som i första hand avser att ersätta en tidigare gjord investering. Som huvudregel finansieras kapitalkostnaderna för reinvesteringarna av tidigare genomförda investeringar slutavskrivs. För 2024–2026 beslutas reinvesteringsbudget enl. tabell 12.

Tabell 12 Reinvesteringsbudget 2024–2026

Reinvesteringsbudget	2024	2025	2026
KS	4,0	4,0	4,0
SBN	23,5	20,5	20,5
Fastighet	10,0	10,0	10,0
Gata	1,5	1,5	1,5
Lekredskap	1,0		
Avfall / Park	2,0		
VA	9,0	9,0	9,0
SN	1,3	1,7	1,3
UN	1,3	1,3	1,3
Summa	30,1	27,5	27,1

Totala reinvesteringsbudgeten uppgår till strax under 30 mnkr om året. För socialnämnden samt utbildningsnämnden ingår medel för digitalisering i reinvesteringsbudgeten. För Samhällsbyggnadsnämnden ingår investeringar avseende pågående dödligt våld (PDV) i nämndens totala reinvesteringsbudget.

Investeringsprojekt

Budgeten för investeringsprojekt avser större objekt där kompensation alltid ges för kapitalkostnader. Om nämnd har avgående kostnader i form av t.ex. hyra räknas dessa av mot tillskottet för kapitalkostnader så att ingen överkompensation uppstår.

Investeringsbudgeten sätts totalt per projekt och kan löpa över flera år, en prognos görs för när investeringsutgiften uppstår men som huvudregel ombudgeteras investeringsprojekten mellan åren. Genom att anta investeringsprojekten enl. tabell 13 anses att investeringsbeslut för projekten har fattats och ansvarig nämnd har i uppdrag att genomföra projekten inom beslutad projektbudget.

Tabell 13 Investeringsprojekt 2024–2026

Beslutade projekt	Utfall	2024	2025	2026	Totalt
Datahallar		2,2			2,2
Gruppbostad autism		2,0	35,0		37,0
Renovering idrottshall*	0,2	14,8			15,0
Laddstolpar*	0,2	0,8			1,0
Ombyggnad Råssa*	3,5	6,5			10,0
Elljusspår Rinna			3,0		3,0
Servicebyggnader Åsastugorna		5,6			5,6
Utvidgning GC-nät		1,5	1,5	1,5	4,5
Summa	3,9	33,4	39,5	1,5	78,3

*Avser tidigare fattade investeringsbeslut, där prognos är gjord för ombudgetering till 2024

Sammanställning av investeringsbudget 2024–2026

Totalt uppgår alltså investeringsbudgeten per nämnd för 2024–2026 enl. tabell 14.

Tabell 14 Sammanställning av investeringsbudget 2024–2026

Investeringsbudget	2024	2025	2026
Kommunstyrelsen	6,2	4,0	4,0
Samhällsbyggnadsnämnden	54,6	60,0	22,0
Socialnämnden	1,3	1,7	1,3
Utbildningsnämnden	1,3	1,3	1,3
Summa	63,5	67,0	28,6

Kommunfullmäktige beslutar om en investeringsbudget per projekt. Nämnden har mandat att göra omfördelningar mellan projekt som understiger 5 mnkr. Omfördelning får dock ej göras från reinvesteringsanslag.

Långsiktig investeringsplan

Utöver ovanstående investeringsbudget har ett antal olika investeringsbehov identifieras. Dessa finns med i budgetdokumentet för att ge en samlad bild av kommunens totala planerade investeringstakt under en längre tidsperiod så att kommunfullmäktige kan sätta adekvata långsiktiga finansiella mål för god ekonomisk hushållning. De planerade investeringsprojekten framgår i tabell 15. Summan för de planerade investeringsprojekten uppgår till ca 1 mdkr.

Tabell 15 Sammanställning av långsiktig investeringsplan

Planerade projekt	Kostnad
Kommunhus	80
Förskola Olsfors	70
Ny förskola	70
Ny skola	350
Ny allaktivitetshall	60
Äldreboende 32 pl	80
Gruppbostad LSS	40
VA Olsfors-Bollebygd	100
Nytt avloppsreningsverk	150
Summa	1 000

I takt med att förutsättningarna klargörs fattas investeringsbeslut och därmed flyttas investeringen över till budgeten för investeringsprojekt. Det kan göras i samband med nytt budgetbeslut eller vid annat särskilt tillfälle om det är mer lämpligt, t.ex. vid större och komplicerade investeringsbeslut i form av ny skola eller nytt avloppsreningsverk.

Strategiska markinköp och exploateringar

Under åren 2024–2026 beräknas inte några exploateringsprojekt genomföras. Om det blir aktuellt avsätts budget för detta genom att en exploateringsplan tas fram. Avseende strategiska markinköp avsätts 25 mnkr per år som disponeras av kommunstyrelsen.

Ekonomiska sammanställningar

Specificering av budgetförändringar per nämnd

Kommunstyrelsen

Ram 2023	63,6
Förändringsuppdrag	-0,6
Fördelning PO	0,2
Lönerörelse 2023	0
Indexering	0,6
E-arkiv	0,3
SÄRF	0,3
Organisation SBN/KS	0,5
Utredning solceller	0,2
Ram 2024	65,1

Socialnämnden

Ram 2023	209,5
Förändringsuppdrag	-2,1
Fördelning PO	1,5
Lönerörelse 2023	0,6
Indexering	0,5
Volymer	4,5
Förebyggare helår 2024	0,4
Projektledare FVM	0,4
Arbetskor	0,2
Ökade kostnader LSS	1,7
Dygnsvilan - lagkrav	2,0
Dygnsvilan - förbättrad arbetsmiljö	2,0
Hyra Bollegården	0,2
Ram 2024	221,4

Samhällsbyggnadsnämnden

Ram 2023	40,3
Förändringsuppdrag	-0,4
Fördelning PO	0,3
Lönerörelse 2023	0,1
Indexering	0,2
Park och naturmark	0,6
Vägbidrag	0,2
Digitalisering av detaljplaner	0,5
Utredningar	0,5
Bostadsanpassning	0,5
Bredband	0,5
Avgår grönplan	-1,5
Fordonsadministration	0,2
Livsmedel	0,4
Elkostnader	1,0
Ram 2024	43,4

Utbildningsnämnden

Ram 2023	322,4
Förändringsuppdrag	-3,2
Fördelning PO	1,5
Lönerörelse 2023	0,3
Indexering	2,8
Volymer	-2,6
Små skolenheter	1,0
Barn med omf. stödbehov	2,5
Skolskjuts	1,2
Frukost	0,3
Ram 2024	326,2

Resultatbudget	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens intäkter	141,0	145,2	149,6	154,1
Verksamhetens kostnader	-745,4	-800,3	-809,9	-829,8
Avskrivningar	-27,9	-28,0	-28,5	-29,0
Jämförelsestörande poster	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens nettokostnader	-632,3	-683,1	-688,8	-704,7
Skatteintäkter	548,6	565,8	593,8	619,5
Generella statsbidrag och utjämning	109,7	125,5	120,9	121,3
Finansiella intäkter	1,1	3,0	3,0	3,0
Finansiella kostnader	-8,3	-10,3	-5,8	-4,7
Resultat efter skatteintäkter och finansnetto	18,7	0,9	23,1	34,4
Extraordinära poster	0	0	0	0
Uttag resultatutjämningsreserv				
Årets resultat	18,7	0,9	23	34

Balansbudget	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Tillgångar				
Anläggningstillgångar	536	571	610	609
Omsättningstillgångar	166	167	194	229
Summa tillgångar	702	738	803	838
Eget kapital, avsättningar och skulder				
Eget kapital vid årets början	420	439	440	463
Årets resultat	19	1	23	34
Summa eget kapital	439	440	463	497
Avsättningar för pensioner	63	65	67	67
Långfristiga skulder	123	143	183	183
Kortfristiga skulder	76	90	90	90
Summa skulder	199	233	273	273
Summa Eget kapital, avsättningar och skulder	702	738	803	838

Finansieringsbudget	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Löpande verksamhet				
Årets resultat	19	1	23	34
Justering för av - och nedskrivningar	28	28	29	29
Kassaflöde från löpande verksamheten	47	29	52	63
Investeringsverksamhet				
Investering i materiella tillgångar	-77	-63	-67	-29
Försäljning av materiella tillgångar	0	0	0	0
Investering i finansiella tillgångar	0	0	0	0
Försäljning av finansiella tillgångar	0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-77	-63	-67	-29
Finansieringsverksamhet				
Förändring långfristiga skulder	40	20	40	0
Förändring långfristiga fordringar	0	0	0	0
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	40	20	40	0
Årets kassaflöde	9	-14	25	35
Likvida medel vid årets början	46	55	41	65
Likvida medel vid årets slut	55	41	65	100

